

Gatelangs

Natteravnene - Gatelangs siden 1990
Nummer 2 - juni 2015 - 14. årgang

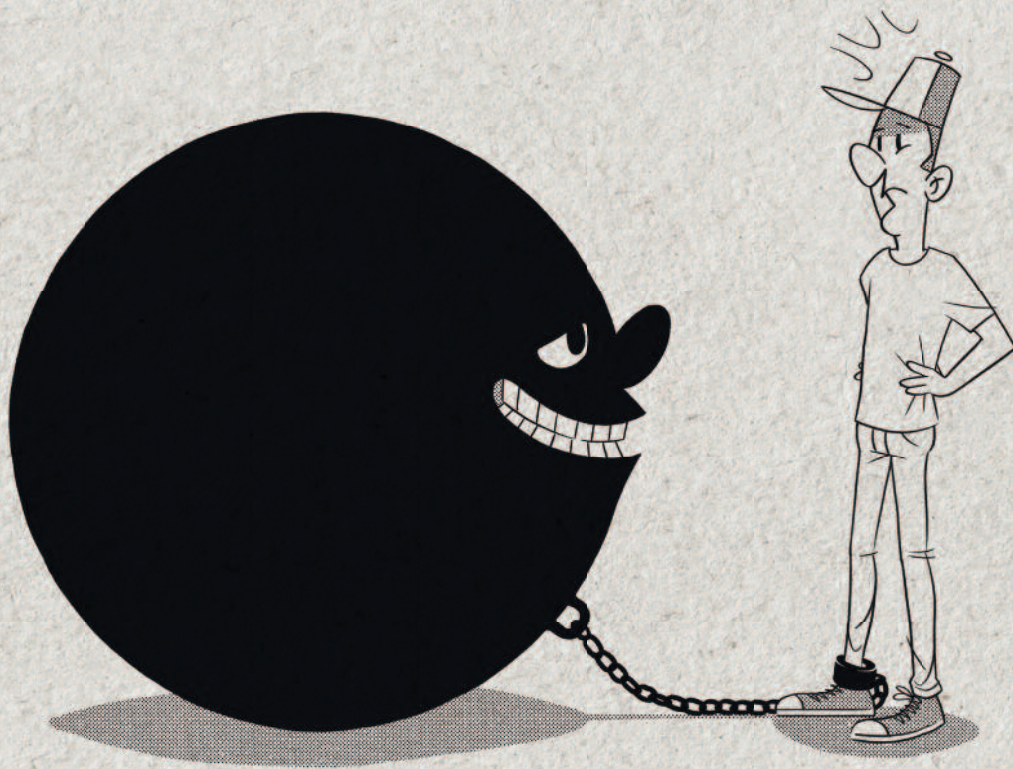
**Tema:
Trygt
uteliv**

STORT JUBILEUM:

GATELANGS I 25 ÅR

POLITI OG UTELIV:

BEDRE DIALOG I DAG

**LANGING ER STRAFFBART OG
KAN RESULTERE I BØTER, FENGSEL
OG PRIKK PÅ RULLEBLADET.**

— LANGING ER EIT LOVBROT —

Gatelangs

ISSN 1893-899x

ANSVARLIG REDAKTØR:

Lars Norbom
gatelangs@natteravnene.no

REDAKTØR:

Anette Haugen
gatelangs@natteravnene.no

DESIGN OG PRE-PRESS:

Per Frederiksen • vinceweb.no

TRYKK:

Zoom Grafisk • Drammen

ANNONSER:

Norske Publikasjoner as
Telefon: 22 90 71 90

BESØKSADRESSE:

Storgata 28, 0184 OSLO

POSTADRESSE:

Natteravnene Oslo,
Pb 9402 Grønland,
0135 OSLO
Telefon: 23 00 21 20

gatelangs@natteravnene.no
www.natteravnene.no
www.facebook.com/natteravnene1
twitter.com/ravnene

Trykksak

241 501

Zoom Grafisk,
Drammen, har rett til
å benytte svanemerket
på sine trykte
produkter.

Forsidefoto: Anette Haugen

www.natteravnene.no

25 år i trygghetens tjeneste

30. april i år var det 25 år siden Natteravnene arrangerte sin første vandring i Norge. Vandringen gikk fra Oslo rådhus og drøye 300 innbyggere deltok. Det var derfor naturlig å markere dette nettopp på Oslo rådhus, hvor Oslo kommune holdt en flott mottagelse for oss.

Datoen for den første vandringen var ikke tilfeldig, men skyldtes en økende grad av uro rundt 1. mai-markeringene på 80-tallet.

Selv har jeg hatt gleden av å være aktiv i Natteravnene siden høsten 1990. Bakgrunnen for etablering av Natteravnene var blant annet økende utrygghet i byens uteliv. Siden den gang har Natteravnene jobbet aktivt for et tryggere uteliv i helgene. Dette er også temaet for denne utgaven.

Til tross for en befolkningstilvekst på i overkant av 30 prosent siden Natteravnenes første vandring, oppfattes utelivet i Oslo og andre større byer fortsatt som relativt trygt. I årenes løp er det jobbet mye med trygging av utelivet. Salutt-prosjektet er et av mange tiltak som i de senere år er initiert i den anledning.

Som fersk leder for Natteravnene på begynnelsen av 90-tallet, følte jeg stadig at ulike faggrupper satt på hver sin høye hest. Jeg husker blant annet at det fra uteseksjonen ble uttrykt bekymring for at natteravnere uten nødvendig sosialfaglig tyngde, skulle snakke med narkomane.

Skepsis møtte vi også fra politifolk «av den gamle skolen» med mer sans for håndjern enn forebyggende tiltak.

I årenes løp, har dette heldigvis endret seg.

Du kan lese mer om dette i intervjuet med politiførstebetjent Morten Haukeland.

Innhold

Leder	3
Landet rundt	5
Politiet: Jobber smartere nå	6
Gatelangs i 25 år	8
Nullvisjon for anmeldelser	15
Bedre dialog og samarbeid	16
I Haugesund bryr de seg	18
Fin jubileumsmarkering	20
Natteravnene's nye elsykler	22
Portrett: Ridende ravner	28
Portrett av en natteravn	31
Fra arkivet: Rekruttering i nord	32
Ungdommens stemme	34

Foto: Anette Haugen

Neste Gatelangs kommer i september.
Frist for innspill er 30. juli 2015

Tips oss!

Skjer det noe i ditt nærmiljø
eller i din natteravngruppe
som Gatelangs bør skrive om?

Tips oss!

Send en mail til
gatelangs@natteravnene.no

Natteravnner landet rundt...

Trondheim

Når de fleste åttiåringer har funnet senga, tar Berit Øyås (81) på seg natteravnjakken og patruljerer blant byens ungdom, melder nrk.no/trondelag. Hun er byens eldste natteravn og begynte først å gå i 1996. Det ble vanskelig å kombinere med nattevakter som hjelpepleier, men da hun ble pensjonist startet hun igjen. Berit Øyås har med tiden pløstret russeren i mai, hjulpet unge hjem fra fest om sommeren og passet på at ingen hopper i kanalen i sprengkulda.

Ålesund

Natteravnene i Ålesund deltok i et samarbeid om å trygge russetida, meldte Sunnmørsposten. Russen har helt siden november deltatt i månedlige møter i Ålesund rådhus i forkant av årets russefeiring. Blant samarbeidspartnere her, som også har vært til stede ved flere av møtene, var blant annet Natteravnene, Røde Kors, politiet og representanter fra kommunen.

Straume, Bergen

Etter flere års pause er det nå en engasjert dame som går i bresjen for å starte opp igjen en aktiv natteravngruppe i Straumeområdet, melder Vestnytt.no. Damen heter Tone Lunde og jobber som koordinator ved Trappen Motiveringssenter i Bergen sentrum. I tillegg jobber hun som frivillig innen rusomsorgen. Tone Lunde har vært i kontakt med politi, Basecamp, Sartor storsenter og fått mange positive tilbakemeldinger. Gruppen blir en avdeling av Natteravnene i Bergen sentrum. De trenger derfor ikke eget styre, men de trenger folk som engasjerer seg.

Sortland

Natteravnene i Sortland oppfordret i forkant av russetida de folkevalgte til å bli med ut i gatene under russefeiringen i mai. «Sortland er nettopp kåret til årets oppvekstkommune. Da må det jo være en glimrende mulighet for de folkevalgte å møte den oppvoksende slekt. Samtidig er det en flott mulighet til å presentere seg for fremtidens velgere» uttalte Sissel Lagesen i Natteravnene til nettavisen vol.no.

Lillehammer

Sammen med politikerkollega og kommunestyremedlem Hilde Ekeberg (KrF) gikk Lillehammers ordfører Espen Granberg Johnsen (Ap) lørdag kveld etter påske natteravn i byens gater, melder Gudbrandsdølen Dagningen. De to politikerne ble med etter at leder for natteravnene, Ingar Afseth, henvendte seg til de folkevalgte for å få dem med på ei vakt for at de selv skulle se og erfare hva Natteravnene gjør.

Risør

Lørdag 11. april ble det arrangert en gratis inspirasjonskonferanse med erfaringsutveksling for natteravnner i Agder på hotell Norge i Kristiansand, ifølge risor.kommune.no. Arrangør var Natteravnene i Kristiansand i samarbeid med forebyggende politi i Kristiansand og Agder. For de som ønsket å bli natta over ble det arrangert gjesteravning i Kristiansand.

Jobber mye smartere nå

Den store forskjellen på Oslos uteliv nå og for ti år siden, er at politiet i dag har et mye bedre samarbeid med alle utelivsaktørene, inkludert vektere, ordensvakter, bartendere og frivillige, slike som Natteravnene. Det gjør sentrum til et tryggere sted å være.

Tekst og foto: Anette Haugen

Siden 2007 har Morten Haukeland jobbet som 1. betjent på Etterretning Uteliv Oslo ved Sentrum politistasjon, der de har hovedfokus på sentrumsproblematikken om natten. Gruppen ble opprettet det året, i første omgang med ni betjenter. Nå er de over dobbelt så mange.

— Vi startet på null og begynte med å bygge nettverk med «gode borgere». Vi ønsket ikke at våre opplysninger om mekanismene i utelivet skulle komme fra lovbrutere, men heller fra aktørene som jobber der ute. Dette har vi jobbet systematisk med. Fordi vi spiller på lag og det nå er så mange seriøse ordensvakter, drivere av utesteder og frivillige i sentrum, kan politiet frigjøre ressurser og dermed gjøre en bedre jobb, sier den erfarne politibetjenten.

Helg hele uken

Selv om det er i helgen betjentene som jobber i Etterretning Uteliv er mest synlige for folket, jobber de hele uka med å analysere gatebildet og holde informasjonsmøter med ulike aktører.

— Vi har for eksempel faste møter med Natteravnene nesten hver tirsdag. Andre vi møter jevnlig er blant annet brannvesenet,

Skatt øst, Skatt vest, vekterne med flere. Da gir vi dem den informasjonen vi har og planlegger helgen, forklarer Morten Haukeland.

Et annet viktig møte er det faste parole-møtet fredag kveld. Her møter både Natteravnene, ordensvakter, vektere, skjenkekontrollører og andre som medvirker til å sørge for at utelivet i Oslo går fredelig for seg gjennom natten. På disse møtene informerer politiet om spesielle arrangementer som skjer, hva man skal være oppmerksom på, trender den siste tiden og de avtaler steder hvor de for eksempel ønsker at Natteravnene beveger seg.

Ulike roller

— Det er viktig at hver og én er klar over hvilken rolle de har. Natteravnene skal for eksempel ikke gjøre politiarbeid eller spionere for oss. Ved å være til stede og snakke med folk, sørger de imidlertid for ro og orden i alt fra parker til hjemfartsårer, slik at politiet kan være til stede på andre steder. Jeg vil faktisk si at tilstedeværelsen av Natteravnene i byen gjør at vi får frigjort så mye som tre–fire patruljer, påpeker førstebetjenten.

Det gode samholdet med øvrige utelivsaktører frigir også politiresurser. Morten Haukeland understreker at når en hver aktør holder orden på eget sted, da kan politiet ta seg av de alvorlige hendelsene, i stedet for å måtte rydde opp i «småting» som kunne vært unngått. En fin sommerkveld i parken tror han for øvrig at folk som er ute setter større pris på å slå av en prat med en natteravn enn en politimann.

— Natteravnene har i tillegg mye bedre tid

enn det vi har. De har tid til den gode samtalen, til å dele ut pledd, til å trøste litt og kanskje følge noen hjem. Politiet har naturligvis et stort ansvar for å trygge utelivet, men vi er hele tiden i beredskap med «propp i øret» i tilfelle noe alvorlig skulle skje et annet sted, påpeker han. Førstebetjenten ønsker også å trekke fram den nye bobilen til Natteravnene. At de står synlig for eksempel på hjørnet av Slottsparken og deler ut kaffe og sjokolade, har en enorm effekt. Politiet merker med en gang at da er behovet for deres tilstedeværelse mindre i det nabolaget. Han synes egentlig det er rart at ingen politikere har tatt alvorlig tak i regnestykket på hvor mye penger samfunnet spares for på bakgrunn av jobben de frivillige gjør.

Forskjeller før og nå

På spørsmål om hva som er de største forskjellene når det gjelder utfordringer knyttet til Oslos uteliv nå og da de startet opp i 2007, nevner Morten Haukeland at byen har endret seg en del, blant annet ved at den er blitt mer flerkulturell. Dermed er utfordringene blitt litt mer komplekse — og nettopp derfor er dialogen med utelivets aktører så viktig.

— Den aller største endringen i positiv forstand er vel slik sett at utelivets aktører er blitt våre medspillere i stedet for motspillere. Det er en helt annen kontroll på ordensvaktbransjen i dag. De er blitt mye mer profesjonelle. Vi snakker sammen, har en felles oppfatning og jobber på lag, fastslår han.

— Og så jobber vi mye smartere nå enn tidligere. Vi har en mye mer kunnskaps-

«Jeg vil faktisk si at tilstedeværelsen av Natteravnene i byen gjør at vi får frigjort så mye som tre–fire patruljer.»

basert tilnærming til jobben. Det har vi gjennom at vi jobber mye med analyser og informasjon. Når vi ble utkalt tidligere, satte vi oss i politibilen og dro. Nå har vi mye mer kunnskap i forkant og kan handle deretter, skyter Wiktor Furøy, en av Morten Haukelands erfarne kolleger, inn.

Tryggere nå

En storby som Oslo vil alltid ha sine røffe sider, men i det store og hele mener Morten Haukeland at Oslo er en trygg by å ferdes i – og at den er tryggere nå enn da Etterretning Uteliv Oslo startet opp. Igjen trekker han fram samarbeidet og viser til hvor mange personer det er som passer på bare i et enkelt kvartal i Oslo sentrum om natten.

I sentrum, der utestedene ligger tett, kan det være snakk om 50–60 ordensvakter, kanskje to grupper Natteravn med tre–seks personer, to kontrollører fra næringsetaten, noen vektere og kanskje en politipatrulje på tre personer. Samtidig er det strøk av byen der det sjeldent går folk, men da bør man også selv prøve å velge andre ruter.

– Det har jo litt å si hvordan du bruker byen også. Det er greit både å passe på lommeboka og kjeften. Du trenger ikke provosere noen. Er du hyggelig, benytter deg av den strukturen og sikkerheten som faktisk finnes, er mye gjort, fastslår mannen som har sett og opplevd det aller meste av Oslos uteliv de senere årene.

Til slutt minner han om at hvis du vil bidra til å trygge Oslo, så kan du blant annet gjøre en innsats ved å gå natteravn noen ganger i året. Det forundrer ham egentlig at ikke flere unge mennesker går, ikke

minst de som likevel er politisk aktive og samfunnsengasjerte. Der ute om natten får du enorm kunnskap om hva som skjer og du knytter gode nettverk.

Gatelangs i 25 år

Natt til 1. mai 1990 møtte 350 personer opp utenfor Oslo rådhus. Utstyrt med navneskilt og en button med tegning av en nattravn og påskriften «For et tryggere Oslo, vi viser ansvar», bega de seg ut i Oslos gater i mindre grupper. Dette var Natteravnenes aller første vandring.

Av Anette Haugen

Initiativet til den første vandringen natt til 1. mai i 1990 ble tatt av politiet, nærmere bestemt av Dag Halgard og Gudmund Johnsen som begge jobbet ved forebyggende avsnitt i Oslo. På bakgrunn av økt vold i sentrum i helgene, og noen ekstra-

ordinære hendelser, hadde de vært en tur i Karlstad i Sverige for å se på deres prosjekt, kalt Nattugglorna.

De syntes ideen, med å sende voksne, edru personer ut i gatene var god. Det norske navnet ble foreslått av kona til Gudmund Johnsen etter at hun hadde bladd i en fuglebok og sett bilde av en nattravn. Koblingen var enkel, prosjektet fikk sitt navn, og etter å ha sendt en oppfordring til organisasjoner, politikere med flere, var første vandring en realitet.

Ung styreleder

I begynnelsen møttes Natteravnene til vandring annen hver fredag. Vandrerne registrerte seg, fikk på seg navnelapper og en liten button med tegning av en nattravn. Samtidig fikk de utdelt et kart der alle telefonkioskene var inntegnet. Det var nødvendig med tanke på om de måtte kontakte politiet. Mobiltelefoner eksisterte knapt den gang.

Informasjon og en anmodning om å melde seg som natteravn ble også sendt ut via radio. En ung selger innenfor kjøttbransjen hørte meldingen da han satt i bilen. Dette syntes han hørtes interessant ut. Problemet var at du måtte være 30 år for å stille, han var bare 23 år. Det syntes han var dumt, men han tok likevel en telefon til Gudmund Johnsen.

Han presenterte seg som «en relativt fornuftig ung mann» og lurte på om han likevel kunne bli med. Svaret var positivt og 23. november stilte Lars Norbom som natteravn for første gang. I begynnelsen var han med på nesten alle vandringene. Da politiet i 1991 fikk en mindre rolle i

Natteravnene – før de senere av praktiske grunner trakk seg helt ut – ble det dannet et styre. Her ble Lars Norbom styremedlem. To år senere ble han valgt til styreleder for Natteravnene i en alder av 25 år.

Endret menneskesyn

At han meldte seg som frivillig natteravn skulle etter hvert også endre hele yrkeskarrieren til den unge selgeren.

– Ved å være natteravn fikk vi gjennom kriminalomsorg i frihet tilbud om å være private tilsynsførere, en slags støttekontaktfunksjon for straffedømte. Dette syntes jeg hørtes spennende ut. Jeg vokste selv opp på Bøler, i gata til Anne-Cath. Vestly, der alt stort sett var idyll. Jeg hadde aldri sett en narkoman, men fikk nå litt forståelse for hva disse menneskene gikk gjennom. Det endret menneskesynet mitt, forklarer Lars Norbom.

Som selger hadde den unge mannen fengslene som kunder. Da han så at det var opptak til fengselsskolen søkte han.

Oppstarten av Natteravnene

- På slutten av 1980-tallet begynte dagspressen i Oslo å skrive om at det var blitt farlig å være i Oslo sentrum i helgene. De markerte opp røde gater man burde holde seg unna.
- På Politiets forebyggende tjeneste jobbet Dag Halgard og Gudmund Johnsen. De hadde lagt merke til at sentrumbildet i større grad var dominert av ungdom og at det var tendenser til mer uro i gatene, spesielt fredag og lørdag. I 1989 dro de til Karlstad i Sverige der de hadde hatt lignende problemer i sentrum av byen. De hadde siden 1985 tatt i bruk den voksne delen av befolkningen for å få bukt med problemene. Prosjektet ble kalt Nattugglorna.
- Tilbake i Oslo startet Halgard og Johnsen Støttegruppe for natteravnprosjektet. Ved å engasjere de voksne Osloborgerne ville man spe på den natthlige sentrumbefolkningen med edrue, voksne mennesker, vise at byen ikke er farlig å bruke i helgene og samtidig vise de unge at det finnes voksne som bryr seg.
- Første prøvevandring ble arrangert natt til 1. mai 1990 etter stor mobilisering blant organisasjoner, i kommunen og i befolkningen. 350 personer møtte opp på Rådhuset denne kvelden. Mer om bakgrunnshistorien kan du lese på natteravnene.no/natteravnenes-historie

Initiativtakere: Politimennene Gudmund Johnsen og Dag Hålgard var initiativtakere til Natteravnene. Her sammen med Lars Norbom under en prisoverrekkeelse på 90-tallet. (Arkivfoto: Natteravnene)

Det var over 2300 søkere til 67 plasser – og han hadde ingen toppkarakterer, så håpet om å komme inn var lite. Likevel ble han innkalt til intervju og kom inn på skolen. Han tror hans medvirkning i Natteravnene var av stor betydning for dette.

I løpet av utdannelsen var han i praksis på Ullersmo og deretter ble han ansatt på Ringerike fengsel. Ved siden av var han styreleder i Natteravnene og fra 1997 jobbet han i foreningen i en deltidstilling ved siden av fengselsjobben. Fra 2002 ble stillingen utvidet til fulltid, og etter først å ha hatt permisjon et år, så han opp jobben som fengselsbetjent.

Ut av styret

I forbindelse med at det ble opprettet to stillinger i Natteravnene og Lars Norbom etter hvert ble daglig leder (senere generalsekretær), ble det naturlig å tre ut av styret for å skille rollene. Fra 2002 til 2007 jobbet han dermed på full tid med å organisere og utvikle Natteravnene.

Like ivrig: Generalsekretær Lars Norbom har vært involvert i Natteravnene siden et halvt år etter at de startet opp natt til første mai 1990. (Foto: Anette Haugen)
I starten hadde vandrerne ikke gule vester, men en liten button som viste at de var natteravner.

I 2007 følte han imidlertid han trengte noen impulser ved siden av, og søkte på en 25 prosent stilling på Enheten Montebello ved Aker sykehus. Der jobber han fremdeles hver tredje helg med avgiftning av alkohol og ruspasienter.

Siden 2013 har Natteravnene i Oslo sentrum for øvrig hatt den arbeidsmodellen de har nå, med en heltidsansatt generalsekretær og to halve stillinger. I jobben som nærmiljøkontakt, med ansvar for tilrettelegging og oppfølging av nye og

Tidlig interesse: En ung Lars Norbom er ute i Natteravnenes ærend tidlig på 90-tallet. (Arkivfoto: Natteravnene)

etablerte grupper i bydelene og i Akershus, samt samarbeid med relevante instanser, sitter Marianne Sætrang Lunde. Thor-Erik Dalby er frivillighetskoordinator, med ansvar for tilrettelegging og oppfølging av de frivillige i Oslo sentrum samt rekruttering av nye vandrere. Alt annet utføres av frivillige vandrere og vandringsansvarlige som sørger for at det hver eneste fredag og lørdag natt er godt med synlige, voksne, edru personer ute og trygger gatene i Oslo sentrum.

Endringer i bybildet

Hvilke endringer har så Lars Norbom, som har vært med i Natteravnene mer eller mindre fra starten, sett i løpet av disse 25 årene?

— På 90-tallet kunne det være 50–60 personer som stilte opp på hver vandring. I dag har vi vel en stamme på 200 faste ravner i sentrum og er i gjennomsnittet 15 stykker per vakt. Vi kan likevel ikke si at vi er færre, men strukturen er endret. I starten gikk vi bare hver annen fredag, nå går vi stort sett hver fredag og lørdag natt, med unntak av i skoleferiene. I tillegg har

Gode kolleger: Bobilen ble anskaffet i fjor. Lars Norbom og Marianne Sætrang Lunde byr gjerne på kaffe.

vi fått alle gruppene ute i bydelen som går. Det hadde vi ikke da, påpeker Lars Norbom.

— Når det gjelder utviklingen i sentrum, er min subjektive oppfatning at det ikke skjer mer kriminalitet og flere voldshandlinger nå enn i 1990. Det som først skjer er imidlertid ofte av en mer alvorlig grad, slik som knivstikking. I forhold til at folketallet på disse årene har økt med cirka 30 prosent, vil jeg tross alt si utviklingen har vært bra, legger han til.

Generalsekretæren tror byen er minst like trygg nå som for 25 år siden — for folk flest. Blind vold kan ramme, men det er nå slik at det meste av voldskriminaliteten skjer mellom gjenger. Ellers er en annen endring at det er blitt mye større utvalg av rusmidler. For eksempel GHB fantes ikke før. Han husker til og med at det ble arrangert Houseparty i Oslo Spektrum, det ville neppe noen tillatt i dag.

Positive tilbakemeldinger

Å være natteravn ute i Oslo sentrum, er ellers stort sett en takknemlig og hyggelig oppgave. Lars Norbom er selv mye ute. Det

er han og de andre ansatte nødt til. De må kjenne de frivillige og de må kjenne til hva som skjer.

— Det er mye tommer opp, godord og positive tilbakemeldinger fra folk vi møter på gata. Jeg tror heller ikke de kriminelle ser på oss som en trussel. De er glade for å se oss. De vet vi ikke er der for å ta noen eller for å sladre, men for å passe på — og at vi trekker oss tilbake om noe skjer. Som en av flere aktører, som samarbeider godt, er jeg ganske sikker på at vi har en dempende effekt, fastslår han.

Om han skal komme med et ønske, så er generalsekretærens drøm at det dukker opp 50 natteravner per vakt. Det hadde vært noe, men dessverre har han så langt ikke vært sanndrømt. Han er litt redd for at dugnadsånden i det norske folket er på vei ned. Det henger selvfølgelig sammen med en travel hverdag.

— Jeg vil likevel gjerne få komme med en oppfordring til alle om å ta litt mer ansvar selv. Vi forventer at det offentlige skal ta ansvar for det meste, men vi er også selv ansvarlige for det samfunnet vi lever, er hans lille sluttreplikk.

Nullvisjon for anmeldelser

Et godt samarbeid med politiet og nullvisjon for politianmeldelser av rusen. Det er det klare målet til Hovedrussestyret i Trondheim. I år bidro de også til en lokal videreføring av fjorårets Kjernekar-kampanje, der de bevisst lot være å oppfordre til hemningsløs fyll.

Av Anette Haugen

Allerede tidlig på våren hadde årets Hovedrussestyre i Trondheim flere møter med politiet. De ble også tidlig enige om at de ville bidra til en lokal videreføring av fjorårets suksessfulle kampanje, Kjernekar, som ble initiert av Kripos – og som hadde som mål å bidra til å redusere festrelatert voldtekt. Budskapet her var og er klart: «Vær en kjernekar – følg med litt ekstra når det er fest og si fra når noen mister kontrollen.»

– Denne kampanjen var laget så bra og hadde et så klart budskap at vi ikke så noen grunn til at vi, en gjeng med ungdommer, skulle sette oss ned å prøve å skape noe likeverdig når

dette allerede fantes, sier Leik Nygaard (bildet), president i Hovedrussestyret i Trondheim 2015.

Kjernekar

- Før julebordstiden i 2013 lanserte Kripos kampanjen Kjernekar – med fokus på festrelaterte voldtekter og hvordan du som en oppmerksom venn kan være med å forhindre slike overgrep. I forkant av vår- og rusesleppet i fjor, relanserte de sin kampanje.
- I år er kampanjen videreført lokalt. Et av steden de har gjort dette er i Sør-Trøndelag, der politiet og rusen har hatt et godt samarbeid, og der hovedrussestyret i Trondheim har lagt stor vekt på at de ikke skal oppfordre til hemningsløs drikking.
- Kjernekar har en egen side på Facebook med informasjon om kampanjen – og der det legges ut relaterte nyheter. Siden har over 65 000 likes.

EN KJERNEKAR FØLGER MED LITT EKSTRA

GJØR DU?

40 prosent av alle anmeldte voldtekter skjer i forbindelse med fest, i situasjoner hvor begge parter er beruset. Grensene kan virke uklare, men det er enkelt: Har en av partene sovnet, er for full til å gjøre rede for seg eller på annen måte ikke kan motsette seg seksuell omgang, så er det voldtekt. Alle kan miste kontrollen. Unngå at vennene dine gjør eller blir utsatt for noe som vil prege dem i mange år fremover. Følg med.

Vis at du følger med på [facebook.no/kjernekar](https://www.facebook.com/kjernekar)

POLITIET KRIPOS

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET

Kampanje: En «kjernekar» er en som tar vare på kameraten sin. (Foto: Kripos)

Endret russekutene

Et like klart budskap fra russestyret har vært at de ikke vil oppfordre til hemningsløs fyll eller til å skape trafikksfarlige situasjoner.

På bakgrunn av dette endret de blant annet reglene for knuter i russelua. For eksempel fjernet de knuta for å sitte i en rundkjøring og drikke om noen tuter. Blant nyhetene var i stedet en knute til alle som

tok vaksine for hjernehinnebetennelse.

– Jeg føler ellers at det er ganske trygt for rusen her i Trondheim. Vi har et veldig godt samarbeid med politiet og de ansvarlige på de ulike arrangementene passer godt på. Jeg er også kjempefornøyd med det Natteravnene gjør for å trygge utelivet. De gjør en stor jobb, påpeker russepresidenten.

Bedre dialog og sam

Etter en uheldig utvikling med mer vold og rus i sentrum, startet prosjektet Salutt (Sammen gjør vi Oslo trygge) opp høsten 2011. Dialog, kursing og samarbeid er nøkkelordene, som har bidratt til at utelivet i Oslo i dag er mer strukturert og fredeligere enn for få år siden.

Tekst og foto: Anette Haugen

I perioden rundt år 2009 eskalerte helgefylla og volden i Oslo – og Næringsetaten måtte inndra stadig flere skjenkebevilgninger. Det ble nødvendig å gjøre noe, det så både Oslo kommune, politiet og helse-direktoratet. I Stockholm hadde de startet noe som het Stadsprosjektet, et samarbeid for å få et tryggere uteliv, som så ut til å ha gode effekter.

Et forprosjekt ble startet i 2011, der en gruppe dro til Stockholm for å få impulser fra Stadsprosjektet. Samme høst var Salutt en realitet, et prosjekt som løper til 2017. Målet er å forebygge overskjenking, skjenking til mindreårige, vold og ordensforstyrrelser ved å ha en god dialog med utelivsbransjen, opplæring av ansatte og økt kontroll og tilsyn.

Kurser utelivet

Da Salutt startet opp var det begrenset til et relativt lite område helt sentralt i Oslo sentrum. Senere har det blitt utvidet, slik at det nå omfatter rundt 80 skjenkesteder. Det er videre planer om ytterligere utvidelse i nær framtid, slik at store deler av utestedene i Oslo sentrum vil være inkludert i samarbeidet.

Leder for prosjektet har helt fra starten vært Johnny Brenna. Han er opprinnelig politimann og har også jobbet en periode i media. I dag har han sitt kontor hos Næringsetaten, der han altså jobber daglig med å bidra til å trygge Oslos uteliv. Han forteller:

– Prosjektet har tre vegger, som alle må

være på plass. Den ene er kompetanseheving på alle nivåer. Vi må tilegne oss informasjon og kunnskaper, samtidig som vi holder kurs. Alt fra drivere av utelivssteder til de som jobber i baren eller i garderoben blir kurset i alt som har med alkoholloven og operativ drift å gjøre. Vi har holdt opp til sju slike kurs i året.

Dialog

Den neste veggen er dialog. Før Salutt ble satt i gang var det lite dialog og samarbeid mellom utelivsaktørene og de som skulle sørge for lov og orden. Skjenkekontroller ble gjort i det skjulte. Når ulovlige ting ble oppdaget, snakket de fremdeles ikke sammen. I stedet ble papirer sendt fram og tilbake mellom jurister. Det var med andre ord lite effektivt.

– Nå snakker vi sammen og skjenkekontrollørene gir seg tilkjenne når de kommer, slik at de som jobber vet at de er der. De sier fra om de finner noe å rapportere, samtidig bidrar vi om de som jobber der har spørsmål eller noe de trenger hjelp med, påpeker Johnny Brenna. Den tredje veggen i prosjektet er at de har økt tilsyn og kontroll på utestedene, men som sagt skjer det i en helt annen form nå enn tidligere. Prosjektlederen har inntrykk av at de fleste ønsker dem velkommen og synes det er fint de er der. Her har for øvrig også politiet en viktig funksjon ved «å være synlige inne på skjenkestedene i forebyggende hensikt».

For publikum er den store endringer at det er blitt strengere. Det er vanskeligere å komme inn på steder og det er lettere å bli kastet ut om du er overstadig beruset. Resultatet er at folk flest føler seg trygge. I følge undersøkelser har trygghetsfølelsen økt med 17 prosent. Johnny Brenna understreker imidlertid at slike ting alltid vil gå litt i bølgedaler, det har også resultater fra Stadsprosjektet i Stockholm vist. Der har de holdt på siden midten av 90-tallet.

Møter eierne

Selv om de kurser både ansatte og eiere/drivere av utestedene, tilsier likevel erfaringer at det aller viktigste for å oppnå gode resultater er dialogen med driverne/eierne. For bartenderere er utskiftningen gjerne såpass stor at kontinuiteten lett forsvinner. Derfor har Salutt stadig møter med innehaverne av puber og nattklubber.

– Det er jo et forebyggende prosjekt, så slike møter er viktig. Noe annet er at vi ofte kan se ut fra konseptene hvilke steder som har risiko for mye støy. Blant faktorene som støtter opp mot det er steder med lav aldersgrense, høyt testosteronnivå og hiphop-musikk, noe som igjen ofte trekker til seg en type publikum med æreskodekser, forklarer Johnny Brenna.

Alle steder gis en sjanse, men blir det slik at politiet stadig blir tilkalt for å rydde opp, får de først advarsler og siden en inndragelse. For det kan jo ikke være meningen at de offentlige ressursene i stor grad skal brukes på enkeltsteder, som kanskje selv har høy fortjeneste og ikke ønsker å bruke egne midler på godt vakthold.

Mer struktur

Om sitt eget engasjement i Salutt, forklarer Johnny Brenna at da han ble spurt om å lede prosjektet kjente han igjen litt av arbeidsmetoden fra sin egen tid i politiet. En periode jobbet han med Oslos uteliv i forbindelse med at han fulgte de kriminelle ute på byen for at de ikke skulle få ha en friplass.

Han har selv vært på studieturer i Stockholm og København og føler dette er en måte å bidra med noe positivt og samfunnsnyttig. Kan du forebygge vold og skader sparer du både enkeltpersoner og samfunnet for lidelser og ressurser. På spørsmål om hva han gjennom sin tid i politiet og Salutt ser som de største endringene i bybildet de siste 25 årene,

arbeid

lyder svaret:

— Tenker vi tilbake til 90-tallet, så er det mye mer struktur og orden nå. Det var ingen helhet i jobbingen vår den gang. Jeg tror nok en del bartendere synes det har blitt litt vel mye stress nå. Før levde utelivet litt etter Kardemommebyloven. Så lenge du var god og snill og ikke lagde bråk, kunne du drikke så mye du ville. Men her er faktisk alkoholloven steintøff. Samtidig som loven håndheves strengere er også folk flest blitt mer siviliserte. Det drikkes mindre. Det er ikke lenger kult å skryte av at du var dritings i helgen. Det har også litt med den nye generasjonen å gjøre. De er ikke like mye ute, men sitter mer hjemme foran PCen og kanskje tar de seg en enkelt skål med vennene over Skype.

Ta ansvar selv

Godt samarbeid ser altså ut til å være en stor del av det som nå er med på å gjøre Oslo til en tryggere by i helgene. Eiere og ansatte på utesteder tar sin del av ansvaret, sammen med de øvrige aktørene. Johnny Brenna påpeker også at han synes Natteravnene gjør en god jobb her. Han og kollegene ser riktig nok ikke så mye til dem, for de jobber primært inne på utestedene, mens Natteravnene jobber utendørs.

Når det kommer til hver og én av oss — og hva vi kan bidra med for å få et hyggelig og trygt uteliv — så er den tidligere politimannen klar i sine tale: Skal du på byen, så ikke drikk deg så full. Blir du stadig nektet på et utested, er beskjeden enkel. Du må endre dine drikkevaner.

Salutt: Siden høsten 2011 har Johnny Brenna ledet et prosjekt som skal gjøre Oslos uteliv tryggere. Godt samarbeid med utelivsbransjen har gitt resultater.

I Haugesund bryr de seg

Etter å ha opplevd at flere og flere av dem som ble tatt for ordensforstyrrelser og vold i Haugesund sentrum var påvirket av mer enn alkohol, ble det nødvendig å gjøre noe. I 2006 startet de opp prosjektet «Bry Deg Uteliv».

Av Anette Haugen

«Bry deg – si nei til narkotika». Dette er den klare parolen til prosjektet «Bry Deg Uteliv», som ble startet opp i Haugesund i 2006. Initiativet ble tatt av Interesseforeningen Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF) og gjennomført i nært samarbeid med lokalt politi, utelivsbransjen og Lions Club Haugesund. Senere har «Bry Deg Uteliv» også spredd seg til Elverum, Alta, Kristiansand og Tønsberg – og flere andre byer ser også ut til å følge etter. Blant dem som var med på å starte prosjektet – og fremdeles holder tak i det – er Torbjørn Nervik d.y. Til daglig jobber han som politioverbetjent i Haugesund, men dette er han engasjert i i kraft av å være leder av Haugaland lokallag av Norsk Narkotikapolitiforening.

«Bry Deg Uteliv»

- «Bry Deg Uteliv» ble startet opp i Haugesund i 2006 av Norsk Narkotikapolitiforening (NNPF) og har nå spredd seg til flere byer.
- Hovedmålet er at flere skal få et bedre liv ved at færre begynner med narkotika.
- Ideen er blant annet å øke utelivets bevissthet og kunnskap om narkotika – og å skape et bedre samarbeid mellom uteliv og politi.
- Håpet er at de ved å skape en bevissthet og synliggjøring av problemet, vil bidra til å gjøre narkotikamisbruk utrendy.
- Politi sørger for kursing av alle ansatte i utelivsbransjen – og deler også ut effekter.

Dårlig kommunikasjon

– Da vi opplevde at stadig flere av dem som ble pågrepet for voldsepisoder var påvirket av mer enn alkohol, var det helt nødvendig å gjøre noe. Vi opplevde også at det var enkelte av utestedene som utpekte seg spesielt for salg og omsetning. Det kunne til og med være vakter og utesteder som så ut til å være med på det, forteller Torbjørn Nervik d.y.

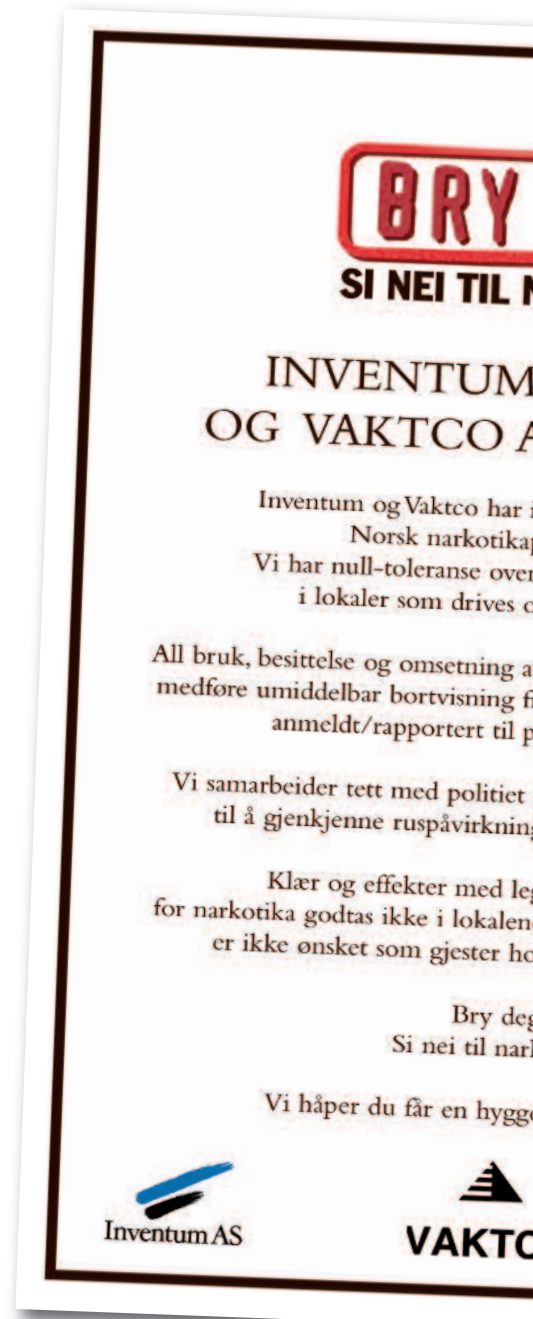
Han legger til at uansett om de medvirket eller ei, var ikke utestedene særlig interessert i å snakke med politiet på det tidspunktet. Selv stedene som drev seriøst virket redde for å bli stigmatisert om de gikk i dialog med dem. Samtidig var de redde for å rapportere hendelser, blant annet av frykt for å miste skjenkebevillingen. Det var et svært haltende samarbeid.

– Etter å ha tenkt en del kom forslaget om prosjektet «Bry Deg Uteliv» opp. For det var klart at vi måtte involvere bransjen. Vi er litt heldige her i Haugesund, for vi har ett stort selskap, Inventum AS, som eier rundt 10–12 av utestedene og vi har også ett stor vaktelskap som tar hånd om det meste av vaktholdet. Derfor var det naturlig å kontakte dem, sier politilederen.

Applaudert

Det som nå var viktig var å få til et reelt samarbeid. Det måtte ikke dyttes på utelivsbransjen. De måtte gå inn i samarbeidet frivillig. Heldigvis ble det applaudert og til sammen er nå 30 ute-/skjenkesteder i byen med i prosjektet. Tilbakemeldingene politiet fikk var at dette ønsket de virkelig, de trengte mer kunnskap. Det ble det NNPF og politiets oppgave å sørge for.

– Vi sørger for kurs til alle som jobber i

Egne plakater settes opp på steder de er godt synlige.

utelivsbransjen, helt fra garderobevakter til ledere. Det gjøres årlig. Til nå har vi hatt over 750 på kurs. Det er ganske fantastisk å se 100–120 personer på en kurskveld som bruker av sin fritid for å lære hva de skal se etter og hva de skal gjøre om de oppdager eller mistenker noe, sier Torbjørn Nervik d.y.

Noe av det de lærer er blant annet å være oppmerksomme om de oppdager folk som prøver å betale med sammenrullede hundrelapper. Andre ting de bør reagere på er om de finner rester av hvitt pulver eller oppkuttete sugerør på toalettet. De får også beskjed om at det bare er å ringe politiet om de føler de trenger hjelp.

På dagsorden

Den største forskjellen fra ti år tilbake da «Bry Deg Uteliv» ble startet opp og til i

BRY DEG

NARKOTIKA

GRUPPEN AS BRYR SEG!

inngått samarbeid med
politiforening.
for ulovlige rusmidler
og bevoktes av oss.

av ulovlige rusmidler hos oss vil
fra lokalene og forholdet vil bli
politiet umiddelbart.

og har utdannet våre ansatte
og av ulovlige rusmidler.

galiseringssymboler
e. Bærere av slike gjenstander
os oss og vil bli bortvist.

g!
kotiika!

elig kveld hos oss!

NARKOTIKA
NN
PF
FORENING

ØVERST: Gir kurs:
Torbjørn Nervik d.y.,
leder i NNPF
Haugaland har
vært med på å
kurse flere hundre
ansatte i utelivs-
bransjen.

Samfunns-
engasjert: Ola
Johansen, daglig
leder for vaktse-
lskapet med ansvar
for majoriteten av
utestedene i
Haugesund, er
også med på å
kurse utelivsbran-
sjen. (Foto: privat)

dag, er at alle ansatte i bransjen nå er opptatt av problemet. De varsler om de oppdager ting og oppmerksomheten rundt illegale rusmidler er blitt mye bedre. Det er utestedene som bestemmer om kunden kommer inn – ikke minst for folk som er påvirket av narkotika.

Trenden er altså svært positiv, og prosjektet har potensial til å spre seg til langt flere steder. Det er imidlertid ingen midler involvert, så hvert sted er avhengig av gode samaritanere. I Haugesund er de så heldige at Lions Club Haugesund har involvert seg. Til nå har de gjennom årene totalt gitt over en halv million kroner til prosjektet.

– Alle disse pengene går ut igjen. Det går til kursing og til remedier, som t-skjorter og en rekke effekter utestedene kan sette opp. Blant annet har vi laget barmatter.

De er populære. Det er ikke lov å reklame for alkohol på slike matter, men «Bry Deg Uteliv» kan du reklamere for, fastslår Torbjørn Nervik d.y., som håper enda flere byer vil følge etter.

Ta samfunnsansvar

At utelivsbransjen i Haugesund virkelig applauderte tiltaket bekrefter Ola Johansen, som i hele perioden har vært daglig leder i Vaktco AS, vaktelskapet som har hatt ansvaret for vaktholdet i store deler av byens sentrum. Nå har selskapet fusjonert med PSS Securitas, men jobben hans er stort sett den samme som før, den favner bare om enda mer. – Det er hevet over en hver tvil at dette har vært nyttig for oss og utelivet generelt. Samarbeidet med politiet fungerer fint. Det er viktig at vi tar vår del av samfunnsansvaret, og gjennom «Bry Deg Uteliv» får våre ansatte vist at de har tatt et klart standpunkt mot narko-

tika. Vi ser også klart at antallet volds-episoder på utestedene er redusert, sier vaktsefsjefen.

Han anslår at i så mye som 40–50 prosent av voldsepisodene som skjer på byen, er det narkotika involvert i tillegg til alkohol. Dette er tall han har fått bekreftet fra andre. Gjennom «Bry Deg Uteliv» har de ikke minst fått redusert nyrekruttering til narkotikamiljøet. Hva folk gjør hjemme kan ikke han legge seg opp i, men han er glad for å kunne bidra til at unge mennesker som er alkoholpåvirket ikke i tillegg blir introdusert til narkotika på utestedene. – Vi ser også at folk generelt er svært positive til at vi viser vårt standpunkt. Vi har nesten bare fått positive kommentarer. De eneste som kanskje ikke er like tilfreds er publikummet vi uansett ikke ønsker på utestedene. Men vi hadde en prat med flere av dem da prosjektet startet, og heldigvis ser de fleste ut til å respektere budskapet vårt, forteller Ola Johansen.

Fin jubileumsmarkering

Med en samling i Borggården, der det hele startet for 25 år siden, markerte Natteravnene sitt 25-årsjubileum. Om det ikke var møtt opp 350 mennesker denne gang, var en rekke trofaste vandrere på plass. Det hele ble innledet med en tale fra byrådslederen.

Tekst og foto: Anette Haugen

Natt til 1. mai 1990 gikk 350 frivillige borgere ut i Oslos gater for å være til stede i Oslonatten og observere, slik at natten forhåpentligvis skulle gå rolig for seg. Det var to politimenn, Dag Halgard og Gudmund Johnsen, som tok initiativet etter en svensk modell, og inviterte både politikere, organisasjoner og folk flest til å delta. (Les mer om historikken på side 8–10).

For 25 år siden var natt til 1. mai en natt der det tradisjonelt var mye bråk i Oslo. I dag skiller ikke denne natten seg spesielt ut fra andre netter før helligdager eller helgene generelt. Kanskje har Natteravnene bidratt til dette, i alle fall får de mye ros for sin innsats. Det ga også byrådsleder Stian Berger Røsland i sin tale under jubileumsmarkeringen.

Vellykket prosjekt

— Om vi ikke er 350 her i kveld, så vitner tilstedeværelsen om hvor vellykket prosjektet ble. Initiativet kom fra politiet, men driften ble raskt overtatt av uavhengige ildsjeler. Voksne i alle aldre fortsetter å engasjere seg og bidra til en tryggere by ved å vandre i sentrumsgatene, ikke bare her i Oslo, men også i andre byer. Ved å gi av deres tid, og ikke minst nattesøvn, er dere ved deres tilstedeværelse med på å gjøre byen tryggere, sa byrådslederen til de frammøtte.

Han trakk også fram at alle husker kampanjen «Vi var der da det ikke skjedde». Å være der når det ikke skjer, men være der for at det ikke skjer, det er målsetningen med Natteravnenes arbeid i dag som for 25 år siden.

På spørsmål om hva han tenker om Oslos natteliv i dag i forhold til for 25 år siden, så påpeker byrådslederen at han tror det er mye bedre kontroll på utelivet nå enn tidligere, til tross for at det er mange flere utesteder og mer folk ute. En av de store forskjellene er dessuten at spesielt de unge går ut senere. De går ofte ut på den tiden vi gikk hjem for 25 år siden.

Med fra starten

Etter byrådslederen var det generalsekretær for Natteravnene, Lars Norbom, sin tur til å holde tale. Han takket Oslo kommune, politiet, næringsliv og ikke minst de frammøtte Natteravnene for sin innsats og bidrag til at Natteravnene fremdeles i dag, 25 år etter starten, kan fortsette å være ute i gatene de aller fleste fredager og lørdager året gjennom. Han rettet også en spesiell takk til Grete Horntvedt, den eneste av de frammøtte som var med på den aller første vandringen for 25 år siden — og som også skulle ut å gå denne kvelden.

— Som aktiv politiker tok jeg i mot oppfordringen fra politiet og ble med på den

første vandringen. Jeg husker det var spennende. Den gang var det ikke russtreff på Tryvann natt til 1. mai som nå. Det var derfor mye ungdom i sentrum, selv om den nok ikke var rusen som var det største problemet akkurat den natten, sier Grete Horntvedt.

Hun har fremdeles som mål å gå natteravn minst en gang i måneden, men det er ikke alltid hun får det til. Hun understreker imidlertid at det er viktig å fortsette med å være synlig om natten. Forebygging må til hele tiden, ellers kommer problemene lett tilbake.

Jubileumsgave

Etter talene var det tid for servering av suppe og toddy ute i Borggården. Byrådsleder Stian Berger Røsland avsluttet deretter det hele med en gaveoverrekkelse, slik seg hør og bør i et bursdagsselskap. Gaven var en sjekk på 25 000 kroner til Natteravnenes videre arbeid.

De oppmøtte natteravnene, ledet av natteravnhesten Blakken fra gruppen på Kampen/Jordal/Vålerenga, vandret så sammen tilbake til kontoret i andre enden av sentrum. Der var det kakeservering — før Natteravnene litt senere skulle ut på ny og trygge Oslos gater.

1 Jubileum: Mange trofaste natteravnere hadde møtte opp i Borggården for å markere 25-årsjubileet til Natteravnene.

2 Jubileumskake: Grete Hornthvedt, som sitter i Natteravnenes styre og har vært med helt fra starten, fikk æren av kutte opp kaken.

3 Jubileumsgave: Byrådsleder Stian Berger Røsland overrakte en gave til Lars Norbom, generalsekretær for Natteravnene

4 Godt synlige: Med natteravnhesten Blakken i front, fikk de 20 natteravnene som vandret gjennom Oslos gater mye oppmerksomhet.

Nå også på elsykler

Fra før har Natteravnene i Oslo en bobil, en stor bil og to scootere. Nytt på kjøretøysiden er at de har anskaffet to elsykler. De er enkle å manøvrere og gjør at de kan bevege seg raskere over et litt større område når det er nødvendig.

Tekst og foto: Anette Haugen

Foreløpig er de hvite, men natteravnmerket er godt synlig. Om ikke kostnaden blir for stor vil de bli gule innen så alt for lang tid. Med to nye elsykler i kjøretøystallen vil Natteravnene øke tilgjengeligheten. For eksempel vil det med disse syklene gå raskt å komme seg fra den ene siden av Slottsparken til den andre.

– De er enkle å kjøre, du trenger ingen spesiell tillatelse og de går i inntil 25 kilometer i timen. Det blir et greit supplement. Tanken er at en egen natteravngruppe skal bruke dem. Blir de populære, anskaffer vi en til, sier Lars Norbom, generalsekretær i Natteravnene.

Bobilen

Det forrige supplementet til kjøretøystallen var bobilen som ble anskaffet i fjor. Det var en betydelig kostnad, derfor er Lars Norbom veldig glad for at den virkelig ser ut til å gjøre nytte for seg. I vinter har den vært stasjonert på ulike steder, for eksempel ved Slottsparken. Fra bobilen har de servert kaffe og sjokolade. Det har blitt et nyttig og hyggelig treffpunkt. Elsyklene vil få en helt annen funksjon. Han tenker imidlertid at syklene også kan være aktuelle å bruke utenfor selve bykjerren, for eksempel på Huk om sommeren, litt på samme måte som med scooterne. Fra før har de tilgang til å bruke bysyklene i Oslo, men med elsyklene beveger de seg raskere.

Andre fremkomstmidler

Fantasien og muligheten for å bruke ulike fremkomstmidler er også stor rundt om i

Nye. To flotte elsykler er innkjøpt. Lars Norbom har allerede prøvekjørt dem.

de ulike gruppene. Både i Oslo og flere andre steder finnes det flere MC-ravngrupper. Dette dreier seg imidlertid stort sett om folk som bruker egne kjøretøy. På

Kampen i Oslo har de dessuten startet natteravnning fra hesteryggen. Det kan du lese mer om i en egen artikkel i bladet på side 28.

Trenger du noen å snakke med?

Alle har behov for svar på sine spørsmål, men det er ikke alltid lett å spørre noen du kjenner. Det finnes flere telefon-tjenester og nettsider hvor du kan finne god informasjon og hvor du har mulighet til å stille anonyme spørsmål. Disse sidene kan også være til hjelp for foreldre og andre voksne som lurer på hva de unge er opptatt av.

Barneombudet 22 99 39 50

Svarer på alle type spørsmål fra barn og unge under 18 år. Tlf: Man–fre kl. 09–15. Nettjenesten: Klar melding eller Facebook.

www.barneombudet.no

Barnevakten.no

Hjelper foreldre til å delta aktivt i barnas mediehverdag gjennom å formidle nyansert informasjon, gode råd og nyttige verktøy.

www.barnevakten.no

Rådgivning om spiseforstyrrelser 948 17 818

Gir råd og veiledning til alle som har eller har hatt en spiseforstyrrelse og til pårørende. Ta kontakt på telefon: 948 17 818 eller mail:

info@nettros.no
www.nettros.no

Alarmtelefon for barn og unge 116 111

Gratis nødtelefon for barn og unge. Holder åpent når barneverntjenesten er stengt.

Man–fre kl. 15–08. Helgene:

Døgnåpent. www.116111.no

Amathea 815 32 005

Tilbyr gratis samtaler og rådgivning om alt som har med graviditet å gjøre.

Åpent: Man–fre kl. 08–20.

www.amathea.no

Røde Kors-telefonen for barn og unge 800 333 21

For alle under 18 år som trenger en voksen å snakke med.

Tlf: Man–fre kl. 14–20.

Chat: Tir–tors kl. 17–20.

www.korspahalsen.no

Dopingtelefonen 800 50 200

Gratis og anonym informasjonstjeneste for alle med spørsmål om doping.

Åpent: Man–fre kl. 09–15.

www.dopingtelefonen.no

Kirkens SOS 815 33 300

Gratis krisetelefon for alle som trenger noen å snakke med, uansett hva det er.

Tlf: Døgnåpent. Chat: man–tors kl.

18.30–22.30. www.kirkens-sos.no

Medietilsynet

Gir informasjon og tips om alt rundt barn og medier, dataspill, trygg nettbruk, digital mobbing, personvern mm.

www.medietilsynet.no

Ung.no

Informasjons- og diskusjonskanal drevet av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.

Gir svar på alt du lurer på, har egen spørreside.

www.ung.no

Klara Klok

Informasjonstjeneste om helse, forhold og familie, rusmidler og seksualitet, med primær målgruppe unge i alder 10–30 år. Har egen spørreside.

www.klara-klok.no

Ungdomstelefonen 810 00 277

Unge svarer unge på spørsmål om seksualitet, legning og identitet.

Åpent: Søn–fre kl. 18–22.

www.ungdomstelefonen.no

RUSTelefonen 08588

Svarer og gir råd på alt rundt rusproblematikk. Du kan være helt anonym. Tlf: Man–søn kl. 11–19. Chat: Man–fre kl. 14–17.

www.rustelefonen.no

Telefon for incest- og seksuelt misbrukte 800 57 000

Gratis hjelpetelefon for incest- og seksuelt misbrukte i alle aldre og av begge kjønn.

Døgnåpent.

www.incest80057000.no

Bekymringstelefonen voksne for barn 810 03 940

For voksne som har bekymringer eller spørsmål rundt barn og unge.

Tlf: Man–fre kl. 09.30–14.30.

Nettjeneste: Døgnet rundt.

www.bekymring.no

Ridende ravner i st

På hesteryggen: Heidi Tønnesen og Maria Sivertsen trives med å ravn fra hesteryggen. De får mange hyggelige kommentarer underveis.

Før jul fikk natteravnkontoret et spørsmål fra en av bydelsgruppene. «Er det greit om vi bruker hester til natteravning?» Svaret var positivt. Det kunne bli et spennende innslag i det lokale gatebildet. Første «rideravning» ble gjennomført i februar. Gatelangs fikk bli med på den neste, i midten av mars, og møtte opp på Kampen Økologiske Barnebondegård. At dette var et populært innslag så vi umiddelbart. Det var ikke bare vi som ivrig tok bilder av natteravnene på hesteryggen — og da de stoppet utenfor Jordal Amfi samtidig med at det var pause i en av sluttspillkampene i ishoc-

key mellom Vålerenga og Frisk Asker, var det mange hesteglade voksne og unge som flokket seg rundt de snille hestene med natteravnkapper på.

Forebyggende tiltak

— Det var vi selv som kom på ideen. Vi kjenner Hege som er leder for Natteravnene i bydelen og har snakket om å være med selv. Vi føler oss jo strengt talt litt som natteravner uansett når vi tar på oss refleksvester og rir rundt i bydelen. Til vanlig har vi imidlertid ikke så mye tid til å stoppe å snakke med folk, sier de ridende ravnene, Heidi Tønnesen og Maria Sivertsen.

orbyen

En liten spasertur unna Oslo sentrum har Natteravnene på Kampen/Jordal/Vålerenga vært godt synlige i nabolaget i snart ti år. Nytt av året er at de også ravner fra hesteryggen. Det blir godt mot-tatt av alle hesteglade i bydelen.

Tekst og foto: Anette Haugen

Begge jobber på bydelsgården til daglig, med forebyggende tiltak for barn og unge i bydel Gamle Oslo. Det er flere dyr på gården, alt fra en alpukka og to esler til griser, geiter, sauer, kaniner, høner og ender. Hestene de rir på, Nordmoprsen og Goliat, tilhører imidlertid Heidi. Til daglig brukes de i terapiridning og til kjøring med hest og vogn.

— Det er jo forebyggende arbeid dette også, og vi synes Natteravnene gjør en flott jobb, derfor var det gøy at det ble mulig å sette i gang så raskt etter at vi kastet ut ideen, påpeker Heidi. De ordnet selv med reflekskapper til hestene, men Natteravnene sentralt var raske med å hjelpe dem til å få festet natteravnmerker på kappene.

Foreldregruppe

Om raving fra hesteryggen er et nytt innslag, har gruppa på Kampen/Jordal/Vålerenga eksistert i rundt ti år allerede. Det startet som et utspring fra foreldreutvalget på Kampen skole. Bjørg Folkedal, som fremdeles er med og går natteravn, husker initiativet ble tatt etter en episode med knivstikking på skolen da den ene sønnen hennes gikk i femte/sjette klasse. — Det var mye unger ute om kvelden og vi følte dette var et ålreit tiltak. Ved å gå natteravn fikk vi snakket med de andre foreldrene og holdt et øye med hva som foregikk. Samtidig får du deg en tur og treffer hyggelige mennesker. Vi får gode tilbakemeldinger både fra barn og voksne når vi er ute. Derfor har jeg fortsatt å gå selv om barna nå er store, forteller hun. Hege Loftfjell, som er en av to som i dag organiserer gruppa, var også med fra starten. Som Bjørg hadde hun barn på skolen den gang, men hun har etter at barna ble voksne fortsatt å holde tak i organiseringen, selv om gruppa riktig nok lå brakk noen år av ulike årsaker.

Klare: Natteravnene på Kampen/Jordal/Vålerenga har fast møtested på Kampen bydelshus, der også Kampen bistro ligger. Hege Loftfjell (t.v.), Ariel Almendral og Bjørg Folkestad er klare for kveldens vandring.

— Jeg synes også det er hyggelig å gå natteravn. Jeg har hund og går tur hver kveld. Slik sett føler jeg nesten at jeg går natteravn hver eneste dag. Den eneste forskjellen er at jeg ikke har på den gule vesten de andre dagene. Vi er for øvrig ikke strenge på det her. Det er flere av de som går natteravn som tar med seg hunden og lufter den samtidig, forklarer hun.

Egen skolegruppe

Natteravnene i denne bydelen har valgt å gå natteravn på kvelden fram til cirka klokka 23.00 og ikke sent om natten. Det er rett og slett da ungdommen er ute i gatene. Det er kort vei til sentrum, så i helgene forsvinner en del av de unge dit når klokka blir mange. Tidligere begynte de å gå klokka 19.00, men nå har de forskjøvet det til klokka 20.00.

— Årsaken til det er at foreldrene ved Jordal skole, som er en ungdomsskole, har startet en egen gruppe som jeg tror går alle hverdager fra klokka 17.00 til 20.00. Der er det klassene som har ansvar og foreldrene tar hver sine runder. Det har visstnok vært noen episoder etter skoletid, som er årsak til at initiativet ble tatt. I og med at de går til klokka 20.00, blir det naturlig for oss å starte opp da, sier Hege Loftfjell. At de nå er to grupper, synes hun bare er

fint. Selv rekrutterer de ikke sine natteravner kun gjennom skolene, men litt overalt. De stiller riktig nok på foreldremøter jevnlig, noen ganger sammen med politiet, men de rekrutterer også ved å være synlig i gatebildet, gjennom bekjente og via den såkalte jungeltelegrafen.

Mange som bidrar

Pågangen med folk til natteravngruppa på Kampen/Jordal/Vålerenga har vært god den siste tiden. Det betyr at de i dag er cirka 50 stykker. Her er det alt fra foreldre med små barn, med større barn, uten barn og besteforeldre. Tre og tre settes opp på en turnus av Hege Loftfjell og Rob Waring. De er såpass mange at det bare blir to–tre runder i halvåret på hver.

I påsken, til jul og midt på sommeren tar de fri, men de passer på å gå natt til 1. mai, natt til 17. mai, på Halloween og ved andre spesielle anledninger da det er mye barn og unge ute. Faller ikke disse datoene på dager de normalt går, bytter de bare dager.

— Det er Rob Waring og jeg som lager og sender ut turnuslistene, men når det er gjort ordner de som går opp i det meste selv. Må noen bytte, gjør de det på epost. Det fungerer veldig bra. I loggen vi fører kan jeg ikke se at noen av rundene er kan-

sellert. I tillegg gjør Thomas Lange på frivilligsentralen oss den tjenesten å sende ut en påminningsmail hver uke til dem som skal gå. Det setter vi stor pris på, sier natteravnorganisatoren.

Stort område

Området natteravngruppa dekker er ganske stort. De går en runde i gatene på Kampen, er innom idrettsanlegget og skaterampa på Jordal, de tar turen bortom Galgeberg, Vålerenga og Ensjo – og noen ganger er de innom Tøyen også. De har ingen fast rute, men stikker gjerne innom barnehager, skoler, parker og andre steder der det kanskje kan være litt mørkt.

— Som natteravn har jeg egentlig aldri opplevd noen spesielle episoder, men det er jo ikke ukjent at det kan være litt «mistenksom trafikk» i området her, sier Bjørg Folkedal, som da tenker på kjøp og salg av narkotika.

— Det hender jo vi ser folk som røyker hasj. Da ser vi det an litt. Er det snakk om svært unge ungdommer, melder vi fra til politiet. Vi gjør ikke noe selv og er jo ikke ute etter så mye action. Vi skal bare være synlige, så de unge vet at vi er der. Vi ser også at det har effekt at vi for eksempel går gjennom barnehagene. Da fordufter de som sitter der og røyker hasj. Ellers kan det ha vært episoder med ran av mobiltelefoner etc, forklarer Hege Loftfjell.

Hun bekrefter ellers at de har et godt samarbeid med politiet. De melder ikke fra hver gang de går ut, men både Utekontakten og politiet vet at de er der og tar kontakt ved behov. Det hender også

Sjekker loggen: «Stille og fredelig», «hyggelig kommentarer» fra folk i gata. Det er vanlig og hyggelig lesning i loggen for Bjørg Folkedal (t.v.), Hege Loftfjell og Ariel Almendrat.

de samarbeider om å dra på foreldremøter for å informere om Natteravnene.

Fint område

Ellers vil verken Hege Loftfjell, Bjørg Folkedal eller Ariel Mendral, som har kommet til og skal være med å gå natteravn i kveld, være med på at de bor i et veldig belastet eller farlig område. De synes det er flott å bo her. Hege og Bjørg har begge bodd her i rundt 25 år og barna deres har vokst opp her. Det har vært fint for alle parter.

Ariel Mendral, har bodd her i ti år, med et fravær på tre år grunnet utenlandsopphold. Han har to barn i tenårene som går på skole i nærmiljøet og er aktive på fritida. Det er greit nok at det skjer episoder her, som alle andre steder, men politiet er oppmerksomme og han føler det er et trygt og fint sted å bo. På spørsmål om hvorfor han begynte å gå natteravn, svarer han:

— En av sønnene mine er svært aktiv med skating på sparksykkel og fortalte om noen litt ubehagelige opplevelser. Min kone sitter i FAU på Jordal skole, så vi snakket litt, jeg fikk kontaktinformasjonen til Natteravnene og meldte meg. Det ble samtidig sendt ut en mail til de andre foreldrene, slik at flere kunne ta kontakt. Det er tredje gang jeg går. Jeg synes det er veldig ålreit både å bli kjent med hva som skjer og med andre foreldre.

Vil bidra

Klokka er blitt 20.00, så nå er det på tide å

ta på vesten og gå ut. Kalenderen viser tidlig mars, men temperaturen er behagelig, på riktig side av null. De erfarne ravnene påpeker imidlertid at det er stille på denne årstiden. Når våren nærmer seg ytterligere, er det litt morsommere å gå, for da treffer man på og kommer i prat med flere folk.

I gatene på Kampen er det stille, men på Jordal idrettsanlegg er det flombelysning og flust med ungdom som trener. Skaterampen ligger mer i mørke. Et par ungdom oppholder seg her, men det er helt problemfritt. En voksen mann skal samme vei som oss, prater litt og synes Natteravnene gjør en fin jobb. Han har selv barn på Jordal skole og kjenner derfor til at de har en egen gruppe som går tidligere på kvelden.

Foran Vålerenga kirke treffer vi på en voksen gjeng som lufter hundene sine. Også de skryter av Natteravnene og lurer på om de kan bidra på noe vis? De er jo ute med hundene sine hver kveld. Kanskje kan de selv gå natteravn? Eller kanskje de i hvert fall kan få tips om hva de bør gjøre om de skulle oppdage noe som ikke er så bra mens de likevel er ute. Bjørg og Ariel gir dem kontaktinfo — og de blir enige om å videreformidle initiativet.

Vi fortsetter på runden, men det skjer ikke mye i dag. Det er bra, men samtidig har Natteravnene fått vist at de er på plass som vanlig — og kanskje har de også fått rekruttert en ny gjeng som kan bidra på sitt vis med å trygge nabolaget i framtiden.

Natteravnene på Kampen/Jordal/Vålerenga

- Ble startet av en foreldregruppe ved Kampen skole for cirka 10 år siden.
- Drives videre av noen av de samme ildsjelene, selv om de nå har voksne barn.
- Frivilligsentralen bidrar med påminningsmailer til de som «har vakt».
- De går to ganger i uken: Onsdag/fredag en uke, torsdag/lørdag den neste.
- I tillegg natteravner de til hest én mandag i måneden.
- Oppmøte på Kampen bydelshus i Bøgata kl. 20.00. Går til kl. 23.00.
- Kontaktpersoner: Hege Loftfjell, mobil: 97499419, epost: hege.loftfjell@yahoo.no og Rob Waring, mobil: 41286510, epost: rswaring@gmail.com.

Natteravn i over 20 år

Han var ikke med på den aller første vandringsen, men det er ikke så langt unna. Kjartan Mølmen gikk sin første natteravnvandring i 1993. Siden har det blitt mange runder i Oslo sentrum om natta, men han har også bidratt på dagtid.

Tekst og foto: Anette Haugen

Egentlig kommer Kjartan Mølmen (71) fra Gudbrandsdalen, men han har bodd på Romsås i Oslo i mange år. Første gang han meldte seg som natteravn i Oslo sentrum var i 1993. På det tidspunktet var han aktivt medlem i en Lions Club-gruppe på Romsås, der han var såkalt narkotika-kontakt. Da det kom en invitasjon fra politiet om å gå natteravn, nølte han ikke. — Jeg tenkte dette kunne være en god mulighet til å komme en tur ut i byen om kvelden for å se hva som skjer. Derfor ble jeg med, forteller den trofaste natteravnen, som på det tidspunktet selv hadde tenåringsbarn, uten at det hadde sammenheng med at han begynte.

Mange vandringer

Siden den første turen i 1993, har det blitt mange vandringer på Kjartan Mølmen. Et år gikk han over 40 ganger. Det er imidlertid en del år siden. Nå går han ikke så ofte, men han prøver å bidra så godt han kan. — Det siste året har jeg ikke gått like mye om natten, men jeg stilte blant annet på flere dagvandringer på Ekebergsletta under Norway Cup. Den tiden vi hadde dagvandringer på Grønland var jeg også med, forklarer natteravnen, som viser til at det er mange behov og mange måter å gjøre en innsats på. Da Natteravnene i Oslo sentrum fikk sin nye bil, i fjor, var Kjartan en av dem som møtte opp på den aller første opplæringen på bilen. Helgen før vårt intervju, stilte han som sjåfør på bobilene hele fredagsnatta. Og når det er arrangementer der Natteravnene trenger noen til å represen-

Også dagravn: Kjartan Mølmen har gått mange runder i Oslo sentrum om natta, men han er også trofast dagravn under Norway Cup. Her i samtale med politiinspektør Steen Nielsen Dalgaard, også kalt Ekebergslettas «Politimester Bastian».

tere, er han en av dem som ofte får en telefon og som gir positivt svar.

Mange erfaringer

Den første nattevandringen tilbake i 1993 ga tydeligvis mersmak, siden den nå så allsidige natteravnen fortsatte å gå. I tillegg til at det føltes greit å ha noe vettugt å gjøre om kvelden og natta, var det sosialt, han traff mange hyggelige mennesker — både blant medravnene og langs gata — og han fikk mosjon. Det siste har vært viktig, ikke minst fordi han har diabetes 2.

— Jeg har ingen enkelt hendelse jeg husker spesielt godt, men som sjåfør har jeg blant annet vært med på å kjøre overstadig beruset ungdom hjem til foreldrene og vi har jo kommet over overdosetilfeller og

forskjellig, forteller Kjartan.

Han forklarer videre at han har noe politierfaring etter å ha vært med i den frivillige politireserven under OL i Lillehammer i 1994. Det har vært en grei erfaring å ha, selv om han benekter på det sterkeste at han føler at det er tøft eller skummelt å gå. Det er tvert i mot veldig trivelig og positivt.

— Det virker som både eldre og yngre ser positivt på Natteravnene. Ungdommen har fått det for seg at Natteravnene er greie og hyggelige folk. Det er fint. Det er veldig sjelden det kommer noen ukvemsord, fastslår pensjonisten, som ikke har tenkt å pensjonere seg som natteravn med det første, i hvert fall ikke så lenge helsa holder.

Gatelangs dykker ned i arkivet og presenterer artikler som sto på trykk ti år tilbake i tid, den gang bladet het «Respekt». Saken under er hentet fra det åttende bladet som ble utgitt, nr. 2 – september 2005. (Første nummer kom ut i juni 2002.)

Slik skaffer du nye vandrere: Rekruttering i nord

Natteravnene i Tromsø ble kåret til æresruss i 2005, vi ba dem om deres tips for å rekruttere nye vandrere.

Tips fra Tromsø

- Bruk de sosiale nettverkene folk i gruppen har.
- Vær kreativ og gjør «stunts» for å få oppmerksomhet i media.
- Vær sosial.
(Folk må trives for å være med.)
- Gi ansvar til dem som ønsker det.
(Det forplikter og gir eierfølelse.)
- Tenk gjennom hva som kjennetegner medlemmene, og oppsøk steder der liknende mennesker oppholder seg.
- Ikke klag over at det kanskje er vanskelig å få med folk. Vær heller positiv. Det gir signal om at det er positivt og moro å være med.
- Signaliser at det å være med på vandring er godt nok.
Det forventes ikke mer.

Slik skaffer du nye vandrere:

Rekruttering i nord

Natteravnene i Tromsø ble kåret til årets æresruss i 2005, vi ba dem om deres beste tips for å rekruttere nye vandrere.

hotell kaffe og glass som natteravnene serverte fra bærbare containere ute på byen.

Føruten trivsel satset det stort på PR og egenreklame.

å slite ut dem vi har. Når folk blir Natteravnene på vandring, er det b Det er det vi skal: ha vandring slippe tilfrittsplanleggingsm hvis de ikke ønsker det selv

Fem råd for en tryggere bytur

- Ikke ta pirattaxi
- Ikke hør på musikk om du går alene nattestid
- Oppsøk opplyste gater på hjemturen
- Vær observant og våken
- Forsøk å ta følge med venner, når det er mulig

Natteravnenes tips for en tryggere og hyggelig bytur:

- Hold sammen – pass på hverandre og ikke la noen være alene.
- Planlegg hjemreisen:
Sjekk busstider, ha reservepenger til drosje og ha en god backup-plan (for eksempel overnattingsmuligheter hos venner, avtalt hjemkjøring, ha strøm på mobiltelefonen). Unngå mørke og lite trafikkerte områder. Velger du å gå hjem – gå i opplyste og befolkede gater.

Konkurranse

HVOR ER PARAPLYEN?

Hvor i Norge befinner natteravnparaplyen seg på dette bildet? Vet du svaret? Send en mail til: gatelangs@natteravnene.no innen 25. juli, så er du med i trekningen av en fin premie.

Løsning i forrige nummer var: Gol i Hallingdal.

Følg også vår konkurranse på Facebook. Med jevne mellomrom stiller vi samme spørsmål der. Lik siden vår «Natteravnene» og følg med på «Paraplyens vandring».

Natteravnene takker gode samarbeidspartnere:

Stanley Security AS
som gir oss gratis alarm-
tjeneste, parkering
med mer.

Joh. Johannson
som gir oss gratis kaffe.

Norpost
som besørger gratis
utsending av
rekrutteringsmateriell.

Norske Shell
som sørger for gratis
drivstoff til bilene våre.

Har vi glemt Kenya-ofrene allerede?

Da ytringsfriheten ble angrepet, var alle Charlie. Denne gangen var utdanning terroristenes offer. Hvor var vi da?

Etter angrepet på journalistene i Frankrike samlet verden seg i solidaritet. Etter angrepet på studentene i Kenya ser vi alle bort. Da skuddene løsnet på Garissa University College på skjærtorsdag skulle en trodd at sosiale medier skulle eksplodere. De av oss som følte seg rystet, forventet debatt og diskusjon, men ikke minst omtanke, støtte og solidaritet. Dette var det sørgelig lite av.

Dårlige unnskyldninger

«Men vi lar oss ikke påvirke av terror lenger», sier noen. Ikke? La oss spole tilbake et par måneder. Terroristangrep i Frankrike mot satiremagasinet Charlie Hebdo: 12 døde, 11 sårede. Hele verden snakker om det og engasjerer seg i minne-merkinger og marsjerte i gatene. Alle føler seg påvirket — alle er Charlie. Terroristangrep i Kenya mot et universitet: 147 unge studenter døde, 79 sårede. Verden snakker så vidt om det og likegyldigheten er enorm. Alle tenker at det er så langt unna. Ingen er studentene i Kenya.

Utdanning var offeret

Det er det Charlie Hebdo symboliserte som gjorde at vi med en gang følte oss truffet: Ytringsfriheten. Og det at det var nært oss. «Skal de komme å ta ytringsfriheten vår», spurte vi oss selv. Vi ble redde og beskyttende. Men denne avstanden gjorde ingenting for andre land i Asia, Amerika og Afrika — som også følte seg truffet. Som følte at solidaritet måtte til når noe så viktig som ytringsfriheten ble angrepet. Men så kommer da spørsmålet: Hva symboliserer angrepet i Kenya? Denne gangen var utdanning offeret. Terroren ble brukt mot unge, håpefulle studenter for å

skremme og legge lokk på fremtidshåpet. Og ingen er uenig i at utdanning er viktig.

Usynlige statsledere

Det er ingen religion som blir fornærmet hvis utdanning blir karikert. Alle forstår at utdanning er fremtiden. Et slikt grovt og feigt angrep på utdanning burde være en vekker for oss alle. For mange er det kanskje ikke noen overraskelse at et slikt angrep finner sted i Kenya, men det er bekymringsverdig at myndighetene og politikere ikke reflekterer eller legger mer vekt på dette. Igjen, et angrep rettet mot unge studenter.

Etter terrorangrepet i Frankrike var stats-overhoder og regjeringssjefer fra hele verden samlet i Paris for å markere sin avsky mot terroren. Det ser ut at de tar seg tid til å vise sin avsky mot terror når det passer best for dem. Statsoverhodene og regjeringssjefene i Vesten kan ikke gi opp kampen mot terrorisme når terroren treffer et land i Afrika.

Dårlig mediedekning

De må vise ansvar. Ekstremisme er et globalt problem som har gjort verden til et mer brutalt sted. Det finnes ikke grenser for terrorisme. Kampen mot ekstremisme og terrorisme kan ikke stoppes ved kontinentgrensen.

Faksimile fra VG, 2. april i år

Media har også et ansvar. Ut i fra vestlig mediedekning de siste årene, kan det nesten se ut som at et liv i Vesten er mer verdt enn et i liv i Afrika. Er det slik at vi strever med å identifisere mennesker som bor i et land langt unna, og ser vi på dem som folkegrupper istedenfor enkeltindivider?

Det er vår samfunnsoppgave

Vi andre kan også vise ansvar. Det er nå vår samfunnsoppgave å vise hverandre, og verden, at vi kan stå sammen mot terror og for utdanning. Selv når ikke ytringsfriheten vår er i fare. Og selv når terroren kommer uventet og ubeleilig for oss.

147 håpefulle studenter er drept - terroren har tatt studenter og utdanning som sitt neste offer. La oss vise at vi ikke tolerer det. Slik som vi alle var Charlie, la oss nå alle være studentene i Kenya.

Innlegget er skrevet av Leon Bafondoko (17) (bildet t.v.), FN-Sambandets Ungdomspanel, og Jakob Semb Aasmundsen (18) (bildet t.h.), grunnlegger og leder av World Against Prejudice. Det har tidligere vært publisert på Aftenposten Si ;D 15. april.

CREUNA TAKKER FOR AT DERE GJØR
VEIEN HJEM TRYGGERE

creuna

Drammensveien 130 0277 Oslo

Hjelp til selvhjelp

Samtaler • Støttegrupper • Kurs
Åpent hus • Temakvelder • Kreativitets-
kvelder • Tilbud for pårørende

Tlf 23 31 46 50

www.sentermotincest.no

Ali kaffe kurerer gruff
— og holder deg våken

JOH. JOHANNSON - kjent for god kaffe siden 1866
www.alikaffe.no